

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Гоманюк О.К.

аспірант,

Луцький національний технічний університет

ЗМІСТОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Ринок банківських послуг є важливою, динамічною і невід'ємною складовою національної економіки будь-якої країни, необхідною умовою економічного зростання, забезпечення ефективних умов для розвитку приватного сектору, покращення соціального захисту та добробуту населення. В останні роки зростає інтерес науковців до вивчення різних аспектів ринку банківських послуг. Зважаючи на зростання ролі і місця регіоналістики, актуальним та відкритим продовжує залишатись питання, щодо розкриття поняття «ринку банківських послуг» в контексті науки «регіональна економіка».

Виділимо певні елементи для розгляду змісту «регіонального ринку банківських послуг». Перш за все, визначимо місце реалізації банківських послуг. Відомо, що формування та функціонування ринку банківських послуг припускає вивчення даного питання з позиції територіальності. Це важливо та актуально для вітчизняної економіки, яка характеризується значними регіональними відмінностями, що безпосередньо впливає на існування ринку. Отже, виникає необхідність розгляду ринкових відносин у її регіональних формах та формування регіональних ринків різного масштабу та ареалу поширення.

З метою більш детального вивчення регіонального аспекту слід визначитися із самим поняттям «регіон», яке походить від латинського regio, що перекладається як область, район.

В науці існує декілька підходів щодо визначення категорії «регіон». Основними з них виступають: географічний, політичний та економічний. Географічний ґрунтується виключно на

територіальних ознаках межі яких носять яскраво виражений географічний характер. Політичний орієнтується на адміністративно-політичний поділ країни. Економічний виходить із показників, які характеризують розміщення продуктивних сил на визначеній території, сформованих виробничими відносинами, які взаємодіючи, забезпечують регіональний відтворювальний процес. Перелічені підходи характеризують поняття регіону, доповнюють один одного та утворюють певну систему взаємозв'язків.

Отже, регіон являє собою підсистему соціально-економічного комплексу країни, відносно самостійну його частину, наділену специфічними особливостями соціально-економічних процесів. Економіка окремо взятого регіону, як підсистема, наділена ознаками самої системи, але при цьому проблеми регіонів не є дзеркальним відображенням проблем загальної системи. Звідси і виникає необхідність дослідження регіональних особливостей розвитку, які відбуваються в середині окремо взятого регіону.

Традиційно поняття регіону прив'язується та ототожнюється із поняттям адміністративно-територіальної одиниці. Слід зазначити, що для кожного регіону характерне індивідуальне сполучення виробництв, їх спеціалізація та рівень розвитку, що і стає основою внутрірегіональних та міжрегіональних зв'язків, які взаємодіючи проявляються у такій формі як територіальний поділ праці.

На певному етапі історичного розвитку територіальний поділ праці став причиною виділення регіональних ринків, як відносно самостійних підсистем національної економіки. Як наслідок, науковців зацікавило дослідження проблем просторової організації регіональних ринків та тих інфраструктурних елементів, котрі їх обслуговують. Почали змінюватися самі підходи до вивчення поняття ринку, його модифікація.

Щодо значення змісту поняття «ринок», то в економічній літературі існує чимало трактувань цієї категорії. По-перше, ринок – це механізм взаємодії суб'єктів, який діє на основі законів, принципів, чинників тощо. По-друге, ринком може бути власне і місце зустрічі цих самих суб'єктів, певне інфраструктурне об'єднання. Ринок, будучи економічною категорією, тісно пов'язаний з такими поняттями як обмін та обіг, що реалізуються через торгівлю та надання послуг. Слід зазначити, що відкриття механізмів ринку та законів їх дії мали колосальне значення як на стадії зародження економічної науки про ринки так і зараз. Але в сучасних умовах світової глобалізації не можна обмежуватися лише

загальними поняттями, а слід підходити до їх вивчення більш глобально. При дослідженні регіональних ринків потрібно враховувати, що кожному регіону характерне своє поєднання виробництв, спеціалізація та рівень розвитку. Перелічене визначає напрямок і структуру міжрегіональних зв'язків.

Регіональний ринок, на нашу думку, дещо відрізняється від загального поняття «ринку», як об'єкту макроекономіки чи мікроекономіки. Саме тому на сьогоднішній день виникає гостра необхідність його поглибленого аналізу, вивчення та розгляду під іншим кутом.

Відомий російський дослідник теорії регіональних ринків А.С.Новосьолов під регіональним ринком розуміє територіальну організацію сфери обігу, де проходить погодження інтересів і взаємодія виробників і покупців [2, с. 20]. Дане тлумачення, на нашу думку, ґрунтується в більшій мірі на територіальних аспектах, але не враховуються економічний та організаційний критерій. Ми пропонуємо акцентувати увагу на економічному та організаційному чиннику. Економічний визначає залежність не лише від загальнонаціональних чинників, але підкреслює специфіку регіону, його винятковість. Винятковість проявляється в тому, що ми можемо виокремити ту чи іншу територію в окремий регіон. Організаційний передбачає наявність певної територіальної організації, має своїм підґрунтям існування регіональної інфраструктури. Під регіональною ринковою інфраструктурою ми можемо розуміти як сукупність допоміжних елементів, які забезпечують організацію сфери обігу, так і систему, яка опираючись на різного роду чинники, наприклад економічний потенціал, забезпечує наявність територіально-організованого об'єднання тих самих елементів, які беруть активну участь в сфері обігу.

Для того, щоб розкрити зміст регіонального ринку банківських послуг недостатньо обмежитися лише поняттям «регіональний ринок». Останній не можна розглядати відокремлено, оскільки дана категорія, зважаючи на велику різноманітність сфер ринкової діяльності, несе в собі безумовне поєднання з однією з них. В нашому випадку мова йтиме про банківські послуги, а точніше про ринок банківських послуг. Тому зважаючи на те, що банківська послуга є ключовим та базовим елементом даного поняття, важливо визначити ту змістовну ознаку, яка дасть нам можливість зрозуміти поняття «банківської послуги», як наявного результату діяльності

банківських установ. Це допоможе охарактеризувати особливості функціонування банківських послуг і на регіональному рівні.

Науковці розглядають ринок банківських послуг обмежуючись відносинами попиту з боку покупців і пропозиції з боку банків, які стають індикаторами формування ціни на банківські послуги [2].

Ткачук В.О. розглядає ринок банківських послуг як специфічну сферу економічних відносин функцією яких є балансування попиту і пропозиції на банківські продукти [3, с. 220].

Отже, розглянуті трактування понять «регіональний ринок», «ринок банківських послуг» підводять нас до розкриття змісту регіонального ринку банківських послуг шляхом виведення власного визначення даної категорії.

Під *регіональним ринком банківських послуг* будемо розуміти сукупність соціально-економічних взаємовідносин між суб'єктами ринку, які формуються на просторово впорядкованих територіях і пов'язані з обміном, розподілом та споживанням специфічних продуктів банківської діяльності – банківських послуг, на становлення і розвиток яких впливають регіональні фактори та метою функціонування яких є їх раціональне поєднання між банками та клієнтами, враховуючи та підтримуючи при цьому позицію безпеки держави і використовуючи відбір таких підходів, який забезпечував би розвиток регіону.

На сьогодні гостро постає питання вивчення та дослідження значення регіональних ринків банківських послуг, його ролі і місця для розвитку регіону. Адже розвиток банківського бізнесу на регіональному рівні значною мірою позначається не лише на перспективах розвитку економіки регіону, але і держави в цілому.

Список використаних джерел:

1. Дзюблюк О.В. Банківські операції : Підручник /За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка . –Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка»,2009. – 696 с.
2. Новосолов А.С. Теорія регіональних ринків : підручник /Новосолов А.С. – Ростов-на-Дону:Феникс;Новосибирск: Сибирское соглашение, 2002. – 448 с.
3. Ткачук В.О. Маркетинг в банку [Підручник] -Тернопіль: «Синтез-Поліграф», 2006. - 225.